

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Hodnocení zeleně v kontextu historického vývoje

Horažďovice

Evaluation of greenery in the context of historical

development of Horažďovice

Marie Strolená

Plzeň 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Hodnocení zeleně v kontextu historického vývoje Horažďovic“

vypracoval/a samostatně pod odborným dohledem vedoucí/vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 21. 8. 2023

v. r. *Marie Strolená*

Zásady pro vypracování práce

1. Proved'te rozbor problematiky vývoj zeleně ve městech
2. Stanovte cíle práce a metodiku výzkumu
3. Proved'te rozbor historické dokumentace vývoje zeleně v Horažďovicích
4. Proved'te terénní mapování a hodnocení zeleně vybraného území ve vývojovém kontextu
5. Výsledky zpracujte syntetickými metodami, včetně kartografických výstupů a doporučení rozvoje zeleně v Horažďovicích
6. Diskutujte výsledky práce a proved'te shrnutí výsledků

Poděkování

Velmi si vážím veškeré pomoci, které se mi dostalo od doc. RNDr. Jana Koppa, Ph.D., vedoucího bakalářské práce. Tímto mu děkuji za všechny cenné rady a doporučení při zpracování této práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Cíle.....	7
2 Teoretická část práce	8
2.1 Historie zeleně ve městech.....	8
2.2 Zeleň ve městech.....	9
2.3 Zelená infrastruktura	11
2.4 Kategorizace zeleně	11
2.5 Funkce zeleně.....	12
2.6 Péče o zeleň.....	13
2.7 Veřejná prostranství	14
3 Metodika	15
4 Praktická část práce	16
4.1 Charakteristika a vývoj města Horažďovice	16
4.1.1 Významná místa v souvislosti s historií	16
4.1.2 Vývoj počtu obyvatel v Horažďovicích.....	18
4.1.3 Vývoj počtu domů v Horažďovicích	20
4.2 Vymezení území.....	22
4.3 Zeleň v kontextu historického vývoje	23
4.4 Zhodnocení zeleně v celém vymezeném území.....	29
4.5 Zeleň na Mírovém náměstí v kontextu jeho historického vývoje	30
4.5.1 Charakteristika území	30
4.5.2 Revitalizace Mírového náměstí	30
4.6 Porovnání změn zeleně na Mírovém náměstí podle historických fotografií....	33
4.6.1 Pražská brána	34
4.6.2 Kostel sv. Petra a Pavla.....	35

4.6.3	Severní strana náměstí	36
4.6.4	Kostel sv. Petra a Pavla.....	37
4.6.5	Zámecká cukrárna.....	38
4.6.6	Městský úřad.....	39
4.6.7	Park na náměstí.....	40
4.6.8	Bývalý park.....	41
4.7	Zhodnocení zeleně na Mírovém náměstí	42
4.8	Zeleň na veřejných prostranství ve vymezeném území	43
4.8.1	Zámecký park Parkán	44
4.8.2	Zhodnocení zeleně v zámeckém parku Parkán.....	45
4.8.3	Park na Mírovém náměstí.....	46
4.8.4	Zhodnocení zeleně v parku na Mírovém náměstí.....	47
4.8.5	Zámecké nádvoří.....	48
4.8.6	Zhodnocení zeleně na zámeckém nádvoří	49
4.8.7	Park na Husově náměstí.....	50
4.8.8	Zhodnocení zeleně v parku na Husově náměstí.....	51
4.8.9	Veřejné prostranství u Pražské brány	52
4.8.10	Zhodnocení zeleně na veřejném prostranství u Pražské brány	53
4.8.11	Veřejné prostranství u zámeckého schodiště	54
4.8.12	Zhodnocení zeleně na veřejném prostranství u zámeckého schodiště.....	55
5	Zhodnocení a výsledky	56
	Závěr	58
	Seznam použitých zdrojů.....	59
	Seznam obrázků.....	62
	Seznam tabulek	64
	Seznam grafů	65

Úvod

Zeleň má velmi důležitý význam pro život, atraktivitu města a pro lidi, kteří ve městě bydlí či město pouze navštěvují. Je možno ji rozdělit do několika základních kategorií, definovat její funkce, popsat vhodnou péči podle toho, o jaký typ zeleně se jedná a také ji lze hodnotit dle různých kritérií. Zeleň ve městě se nachází zejména na veřejných prostranstvích, kde návštěvníkům poskytuje mnoho možností využití, ale i na ostatních místech, například na ulicích ve formě stromořadí.

Zeleň má nespočet funkcí, které ovlivňují každodenní život. Je mimořádně důležitá v životním prostředí, protože dokáže například ochlazovat a zvlhčovat prostor, má pozitivní vliv na lidskou psychiku a v přírodě i městech je nenahraditelná. O zeleň je potřeba správným způsobem pečovat, aby mohla stále plnit své účely. Zeleň se v průběhu let může velmi změnit, ať už přirozeně, či vlivem společnosti.

Vývoj zeleně lze sledovat na základě různých historických dokumentů, které zahrnují především fotografie, pohlednice, územní plány, letecké snímky či dobové malby. Pomocí těchto historických dokumentů je možno popisovat a definovat změny zeleně na různých územích. Nejlépe lze zeleň sledovat pomocí porovnávání historických dokumentů či porovnáváním dvou nebo více fotografií vyfocených ve stejném nebo alespoň podobném úhlu v různé době.

Fotografie z přírody jsou často foceny kvůli atraktivitě dané lokality, avšak mohou být použity i pro výzkum vývoje zeleně a následné hodnocení. Pro mnoho lidí jsou historické fotografie známého místa vzácné a díky historickým a teoreticky i současným fotografiím si mohou budoucí generace prohlédnout tehdejší podobu daného území, a to nejen v zaměření na místní zeleň, ale i celkovou podobu území.

1 Cíle

Tato bakalářská práce se týká hodnocení zeleně v kontextu historického vývoje Horažďovic. Cílem je využít historické dokumenty jako nástroje pro hodnocení zeleně v závislosti na vývoji města. Dalším cílem práce je zdokumentovat a charakterizovat aktuální stav zeleně na vybraných veřejných prostranstvích a poté zhodnotit vývoj a stav zeleně od počátku 20. století na vybraném území.

Shrnutí cílů práce:

1. Zhodnotit zeleň v kontextu historického vývoje
2. Charakterizovat aktuální stav zeleně na vybraných veřejných prostranstvích
3. Zhodnotit vývoj a stav zeleně na náměstí od počátku 20. století

2 Teoretická část práce

2.1 Historie zeleně ve městech

Středověk – Ve středověku byly zahrady uzavřeny zdmi a byly omezeny pouze na pozemky jednotlivých majitelů. V době středověkých opevněných sídel nebylo na zeleň dostatek místa, a proto na veřejných prostranstvích zeleň nebyla. Nejvýznamnější zelení byly klášterní zahrady. Zahrady byly okrasné ale i užitkové, například ovocnářské, zelinářské a také lékárnické (Kupka, 2006). Ve středověku byla zahrada velmi důležitou součástí obyvatelstva kvůli pěstování potravin, a to zejména bylin, zeleniny a ovoce. Na jaře musela být půda pečlivě připravena. V létě bylo klíčové udržovat půdu vlhkou, a proto se na středověkých zahradách často vyskytovala i studna. Vypěstované potraviny se na podzim zavařovaly (medieval-recipes.com, 2023). Dalším místem s výskytem zeleně byly hradní zahrady, které byly vždy oplocené nebo ohrazené zdí a postupně se rozšiřovaly do hradních příkopů. V těchto zahradách byly tisíce vonných květin a uprostřed zahrady byla mramorová fontána se sloupem a sochou, kterou omývala voda. V měšťanských zahradách byly menší soukromé zahrady, kde se pěstovala především užitková zelenina, léčivé rostliny, koření nebo ovocné stromy (Kupka, 2006).

Středověká města zahrnovala velká a pravidelná náměstí a jejich půdorys byl vymezen opevněním. Opevnění bylo tvořeno hlavní hradbou, parkánem, parkánovou zdí, příkopem, valem, baštou a bránou. Výstavba ve středověkých městech byla plánovaná a umístění důležitých staveb bylo stanoveno již při založení měst (Sojková & Glosová, 2014). Typickým městem vzniklým ve středověku jsou právě Horažďovice.

Renesance – Výrazným znakem renesance je nový vztah k zeleni a k zahradě. Dům byl propojen lodžemi či terasami a se zahradou tvořil jeden celek. V renesanci byla zahrada stále vymezena a oddělena od okolí vysokou zdí, která byla zdobena výklenky. Základním pravidlem pro zakládání zahrady byla harmonie, vyváženost, symetrie, proporce, přehlednost a také pravidelnost. Záhony byly často lemovány živými ploty. V zahradách se pěstovaly vonné byliny, například majoránka, yzop, máta, tymián nebo levandule. Tyto byliny tvořily zelené pozadí pro lilie, růže, iris či karafiáty. Zahrady zahrnovaly i ovocné stromy a koruny byly zastříhovány do pravidelných tvarů. Měšťanské zahrady nebyly nikterak velké a stejně jako středověké zahrady byly obklopeny zdmi. V této době se v měšťanských zahradách vyskytovaly cypřiše a

karafiáty (Kupka, 2006). V renesanční zahradě byly velmi pečlivě udržovány trávničky. Voda byla v zahradě významnou součástí. V těchto zahradách byla například umělá jezírka, potoky či fontány. Renesanční zahrady působily na pohled velmi elegantně (gaiiaferroforgiato.it, 2023).

Renesance je znakem znovuzrozením. Díky dostatku prostředků se přetvářely hrady a tvrze na zámky a došlo k zakládání zahrad. Renesanční města dotvářela strukturu, která byla ve středověku. Byl zde pravidelnější půdorys, byla zarovnána výška u zástavby a také byl upraven vnější vzhled staveb (Sojková & Glosová, 2014).

Baroko – Barokní zahrada je také vymezena vysokou zdí. Základním znakem byl pluralismus, a proto v zahradách byly aleje a skupiny stromů. V této zahradě se vyskytovaly boskety. Boskety jsou tvořeny hustě vysázenými tvarovanými stromy a také živými ploty (Kupka, 2006). Pokroky v botanice a pěstování přivedly do barokních zahrad i různé exotické rostliny, například tulipány či pomerančovníky. V oblibě byly také dovezené mušle a ozdobné kameny (metmuseum.org, 2023). Znakem barokní zahrady bylo také tvarování rostlin, a tak vznikaly živé ploty a záhony byly tvořeny symetricky v různých tvarech, například ve tvaru hvězdy (gardena.com, 2023). Barokní zahradu zdobila voda. Nacházely se zde například bazény, rybníky, vodotrysky, kašny, vodopády nebo prameny. Měšťanské zahrady zůstaly nadále užitkové (Kupka, 2006).

V období raného baroka byly šlechtou a církví přestavovány a budovány monumentální stavby ve městech zasažených třicetiletou válkou. Období pozdějšího baroka je znakem pravidelnosti, a proto byla architektonika umírněnější a harmonicky ladila s okolním prostředím. Na domech vznikaly nové barokní fasády a na veřejných prostranstvích se poprvé začala objevovat kompozice zeleně, většinou ve formě stromořadí (Sojková & Glosová, 2014).

2.2 Zeleň ve městech

V urbanistické struktuře města je zeleň důležitou součástí prostorů a ulic. Práce se zelení ve městě musí splňovat různé požadavky. Mezi tyto požadavky patří například komponování zeleně společně s urbanistickou strukturou již ve fázi územního plánování, vytvoření propojené sítě zeleně ve městě v podobě navazujících stromořadí v ulicích, vysázení stromů s ohledem na jejich prostorové nároky a proměnlivost v čase a zároveň sázet stromy, které v dospělosti dosahují adekvátní velikosti v závislosti na okolním prostoru (Kancelář architekta města Brna, 2023). Zeleň má několik aktivních rolí. Mezi ně patří

například rekreace, zdraví, estetická role, historická role, ochrana ekologické biodiverzity, rovnováhy a napomáhání k lepšímu životnímu prostředí.

Ve 20. století začal být na přírodu dáván větší důraz a došlo k rozšiřování parků a dalších zelených přírodních ploch. V dnešní době je důležité propojovat město a přírodu a umožnit, aby se spolu tyto dva celky prolínaly. Návrhem může být například městské zemědělství nebo řeka, která propojuje město s krajinou. Důležitá je také ochrana městské ekologické krajiny a její biodiverzity (Kohout & Kopp, 2020).

Ebenezer Howard byl anglický urbanista a zakladatel hnutí zahradních měst, který popisoval, jak by podle něho města měla vypadat. Města by podle jeho plánu byla plná zahrad, parků a otevřených prostor (Kohout & Kopp, 2020). Vycházel ze zásad omezené velikosti města a počtu jeho obyvatel, obecního vlastnictví půdy, zachování izolačních pásů zeleně a dostatku zeleně uvnitř zastavění (Kupka, 2006). Zeleň by ve městech vytvářela zdravé životní prostředí pro společnost. Howardova myšlenka se rychle rozšířila po celé Evropě. V České republice je pro tento plán typické město Zlín, které mělo zlepšovat kvalitu života oddělením průmyslových zařízení zelenými pásy (Kohout & Kopp, 2020).

Ve většině měst se nachází centrální parky již z 19. století a jsou velmi pečlivě udržovány. Některé parky ve městech vznikly až v průběhu dalších století, a přesto zahrnují komfort a ideály dle plánů zahradních měst. Parky poskytují lidem prostor pro rekreaci a čistý vzduch (Kohout & Kopp, 2020).

Ladislav Žák, český malíř, architekt, teoretik architektury a pedagog, roku 1947 zmínil myšlenku, že je někdy nejdůležitějším činem vůbec nic nestavět. Ladislav Žák také psal o interakci mezi organismy a jejich prostředím a tím dospěl k závěru, že je potřeba vyčlenit prostor účelně. Zeleň musí vytvářet příjemné klima pro zdravý život. Požadovanou úroveň tohoto komfortu nesplňovaly blokové ani řadové domy, a proto se moderní architekti snažili komfortu dosáhnout jiným, vědeckým přístupem. Českoslovenští konstruktivisté od 30. let 20. století měli snahu propojit architekturu s životním prostředím. Začali projektovat města a měli dohled nad jejich rekonstrukcí a rozšiřováním, bytové jednotky stavěli na okrajích měst. V 80. letech 20. století žila v těchto sídlišťích až jedna třetina městské populace. Bylo zde výhodou, že lidé měli pěkný výhled z okna, dostatek zeleně a dostatečný prostor mezi budovami, který poskytoval soukromí (Kohout & Kopp, 2020).

2.3 Zelená infrastruktura

Zelená infrastruktura představuje části území, která jsou tvořena biologicky aktivními povrchy (Kučera, 2014). Zelená infrastruktura napomáhá k omezení znečištění, zlepšení životního prostředí, nabízí více možností pro rekreaci, urbanistickou strukturu, otevřený prostor ve městě a také vylepšuje podobu města. Dokáže odstranit znečišťující látky ze silnic a také zachránit ohrožené oblasti. Je schopna také zajistit čistotu pitné vody a chránit zemědělství. Bohužel ale nedokáže snížit emise skleníkových plynů. Zelená infrastruktura je také důležitá pro mnoho živočichů. Tvoří ji například řeky, potoky, jezera či oceány (Gary, 2014). Řeky jsou součástí plánování města v souvislosti se zelení. V mnoha městech byly řeky znečištěny a je potřeba je vrátit do původního stavu, aby mohly plnit svou funkci a tím napomohly udržitelnosti města. Revitalizací řek by se zvýšila městská biodiverzita, estetika krajiny a také využití pro společnost (Kohout & Kopp, 2020).

Pojem zelená infrastruktura se stále vyvíjí. Je známa dopravní infrastruktura, vodohospodářská infrastruktura či energetická infrastruktura, kterým se přezdívá šedá infrastruktura, protože neplní podpůrné funkce, které se týkají životního prostředí. Zelená infrastruktura se používá k označení přeměny šedé infrastruktury na udržitelnější, obnovitelnější či více vhodné k životnímu prostředí. Toto se týká například využívání fotovoltaické výroby elektřiny, která je šetrnější k životnímu prostředí. Přínosem zelené infrastruktury je i to, že zdravý ekosystém a blízkost zelené infrastruktury přispívají k lidskému zdraví (Gary, 2014).

2.4 Kategorizace zeleň

Zeleň lze rozdělit do několika kategorií podle účelu (Wagner, 1990).

Zeleň soukromá – Je nepřístupná, většinou je oplocená a patří majiteli či nájemníkovi. Jedná se o soukromé zahrádky, sady, školky, zahrádkářské kolonie a osady.

Zeleň vyhrazená – Není běžně určená pro veřejnost, je omezeně přístupná pro návštěvníky, obyvatele nebo zaměstnance. Jedná se o zeleň obytných vnitrobloků, zahrad a parků zdravotnických zařízení, sportovních areálů, nádvoří veřejných budov, průmyslových, zemědělských a výzkumných podniků, atrií škol, hotelů a nemocnic.

Zeleň veřejná – Je volně přístupná pro veřejnost s celodenní či časově omezenou přístupností. Jedná se o městské parky, parková náměstí, stromořadí v ulicích, lázeňské

parky, zahrady a parky okolo kulturních památek, zeleň kolem pomníků a památníků, sídlištní zeleň, zoologické a botanické zahrady.

Zeleň zvláštního účelu – Estetický či rekreační záměr je sekundární, zeleň slouží k ochraně proti erozi, hluku a prachu. Má speciální funkci, v některých případech je přístupná a v některých případech nepřístupná. Jedná se o ochranná pásma průmyslových a zemědělských podniků, ochranné lesní pásy, větrolamy, doprovodné porosty komunikací a vodních toků, cvičiště a území, které je ve městě chráněno zákonem o ochraně přírody a krajiny.

Zeleň hospodářská – Slouží k produkci, bývá oplocená a nepřístupná. Jedná se o hospodářské lesy, obory, lesní školky, ovocné sady, vinohrady a chmelnice.

Zeleň krajinná – Veškerá zeleň mimo zastavěné území obcí a měst, je volně přístupná. Jedná se o lesy, ovocná stromořadí, aleje a podobně.

2.5 Funkce zeleně

Tab. 1: Funkce zeleně

Funkce pro člověka a kvalitu života	Funkce pro přírodní prostředí
Funkce estetická	Funkce ochranná pro biotu – útočiště
Funkce ochranná	Funkce vytváření půdního klimatu
Funkce mediátoru snižování imisí	Funkce tvorby kyslíku
Funkce snižování hluku	Funkce podpory další zeleně a diversity
Funkce mikroklimatická	Funkce zachování a ochrany původního biotopu
Funkce zdravotní	Funkce zadržení vody

Zdroj: MUNI (2023), vlastní zpracování

Systém zeleně je síť, kde se nacházejí vzájemně propojené a účelně uspořádané prvky, které plní funkce jako je urbanistická koncepce území a koncepce uspořádání krajiny. Nejvýznamnější funkcí zeleně je poutání oxidu uhličitého ve fotosyntéze. Díky fotosyntéze se dokáže velmi ochladit okolní prostředí. Při dostatku vody se také významně zvlhčí okolní vzduch (Kučera, 2014). Městská zeleň je široce propagována v plánovacích postupech kvůli chlazení. Mezi tuto zeleň spadají například stromy, keře,

travní porost či zelené střechy. Stromové koruny vytvářejí stín, který dokáže snížit teplotu a tím dokáže snížit spotřebu energie na chlazení budov. Travní porost a vlhká půda dokáže absorbovat teplo díky evapotranspiraci. Ve městech, kde je vysoká hustota zalidnění je často zeleň omezena pouze na malé plochy, jako jsou například dětská hřiště. Ve městě, kde se vyskytují vysoké budovy, je jimi vytvářen stín. (Huang a kol., 2022). Zeleň v městských parcích ovlivňuje pocity návštěvníků, jde i o pocit bezpečí a o možnosti relaxace a odpočinku. Je všeobecně známo, že příroda má pozitivní vliv na lidské zdraví a pohodu (Lis a kol., 2022).

2.6 Péče o zeleň

O stromy a keře je nezbytné pečovat, protože jsou to dlouhověké rostliny. O stromy a keře se pečuje pomocí hnojiva a záливоk. Musí být chráněny před patogeny a před mechanickým poškozením v nadzemní části i v kořenech. Odborný řez zajišťuje správný růst stromů a keřů. Řezem se také zajistí udržení požadovaného tvaru. Ostatní rostliny, například okrasné květiny a jiné byliny jsou velmi atraktivní a stejně tak náročné na péči. Základní péče o tyto rostliny spočívá ve hnojení, záливоkách, odplevelování a také odstranění odkvetlých částí rostliny. Velmi náročná je péče o trávničky. Kromě lučních a květnatých trávniček jsou okrasné, rekreační a sportovní trávničky, které jsou závislé na péči člověka. Jsou velmi citlivé na nepříznivé vlivy prostředí a může jim škodit sucho, vlhko, sešlapávání a nepravidelné sekání. Tyto trávničky jsou choulostivé i na choroby, škůdce a plevele. Péče tedy spočívá v sekání a pravidelnost je určena druhem trávničku. Do péče patří i zálivka a hnojení, které dokáže ovlivnit odolnost trávničku vůči nepříznivým vlivům (Kancelář architekta města Brna, 2023).

2.7 Veřejná prostranství

Mezi veřejná prostranství patří například náměstí, parky, ulice, či průjezdy, které nabízejí místo k relaxaci. Veřejná prostranství jsou přístupná každému bez omezení (Krbová a kol., 2019).

Veřejná prostranství je možno hodnotit na základě několika faktorů.

Tab. 2: Hodnocení kvality veřejného prostranství podle Gehla

Bezpečí	Ochrana proti provozu a nehodám – pocit bezpečí	Ochrana proti zločinu a násilí – pocit bezpečí	Ochrana proti nepříjemným smyslovým zážitkům
	Ochrana pro chodce. Odstraňování strachu z provozu.	Živá veřejná sféra. Přehledné ulice. Překrývání funkcí denních a nočních. Dobré osvětlení.	Vítr. Déšť se sněhem. Chlad a horko. Znečištění. Prach, hluk, oslnění.
Komfort	Příležitost k procházkám	Příležitost k zastavení/pobytu	Příležitost k sezení
	Prostor pro pěší. Zajímavé fasády. Žádné překážky. Dobré povrchy. Dostupnost pro každého.	Efektivní okraj, atraktivní zóny pro zastavení a pobyt. Podpora pro stání. Fasády s dobrými detaily vyzývající k pobytu.	Zóny k sezení. Využití výhod výhledu, slunce, lidí. Dobrá místa k sezení. Lavičky pro odpočinek.
	Příležitost k vidění	Příležitost mluvit a poslouchat	Příležitost pro hru a cvičení
	Přiměřené zobrazení vzdáleností. Neomezené výhledy. Zajímavé výhledy. Osvětlení.	Nízká hlučnost. Městský mobiliář vybízející k hovorům.	Fyzická aktivita, cvičení. Hry a pouliční zábava bez ohledu na roční období.
Požitek	Měřítko	Možnost využívat pozitivní aspekty klimatu	Pozitivní smyslové zkušenosti
	Budovy a prostory projektované v lidském měřítku.	Světlo a stín. Teplo a chlad Úkryt před větrem.	Kvalitní design a detaily. Kvalitní materiály. Pěkné výhledy. Stromy, rostliny, voda.

Zdroj: Vaňurová (Vaňurová, 2010) podle (Gehl, J., Gemzoe, L. a kol., 2006)

Zeleň poskytuje mnoho příležitostí k procházkám či k sezení. Může chránit před nepříjemnými smyslovými zážitky a může poskytovat i pozitivní smyslové zkušenosti. Díky zeleni lze využívat pozitivní aspekty klimatu.

3 Metodika

V práci bude zeleň hodnocena na základě tří kritérií. Mezi tato kritéria patří historický význam, estetická hodnota a rekreační hodnota. Tyto indikátory budou hodnoceny slovy výborný, dobrý nebo nedostatečný.

Popis kritérií

Historický význam = zda na dané ploše bylo zachováno dostatečné množství zeleně

Estetická hodnota = zda je zeleň na dané ploše upravována a působí na pohled atraktivně

Rekreační hodnota = zda je na dané ploše zeleně dostupnost pro různé aktivity

Tab. 3: Hodnotící kritéria zeleně

Kritéria	Hodnocení (výborný, dobrý, nedostatečný)
Historický význam	
Estetická hodnota	
Rekreační hodnota	

Zdroj: vlastní zpracování

Většina míst výskytu zeleně bude hodnocena i na základě pocitové mapy. V pocitové mapě je pro hodnocení zeleně v této práci vhodné především kritérium „*Kde se cítíte příjemně (líbí se mě zde, jsem zde rád, trávím zde volný čas)?*“ ale také kritérium „*Kde je zanedbané prostředí (zeleň, architektura, vybavení)?*“. Hodnocení na základě pocitové mapy je založeno na názoru anonymních respondentů, kteří místo označili podle kritéria, které uznali za vhodné.

Tab. 4: Hodnocení na základě pocitové mapy

Kritéria	Počet označení
Kde se cítíte příjemně?	
Kde je zanedbané prostředí?	

Zdroj: pocitovemapy.cz, vlastní zpracování

4 Praktická část práce

4.1 Charakteristika a vývoj města Horažďovice

Město Horažďovice se nachází v Plzeňském kraji poblíž hranic Jihočeského kraje. Horažďovice náleží okresu Klatovy a jsou samostatným SO ORP. Rozloha města činí 43,04 km² a k datu 1. 1. 2022 zde žilo 5 113 obyvatel s trvalým pobytem (ČSÚ, 2023). Horažďovice leží na řece Otavě a jsou historickým městem, kde se nachází velké množství architektonických památek. První zmínky o městu se datují do poloviny 13. století (Krčilová a kol., 2016). Horažďovice byly do roku 1279 ves, a poté byly povýšeny na město (Smolík & Smolíková, 2002, s. 67). Vývoj města v dalších stoletích nebyl příliš proměnlivý, protože probíhal převážně uvnitř kruhu hradeb. Později zde byl vybudován i klášter a v 16. století získávali měšťané nová práva a kolem náměstí se začaly stavět nové měšťanské domy. Na náměstí byla vybudována kašna, která je zde dodnes. Do kašny byla přiváděna voda vodovodem z Práchně. Později se město rozrůstalo i o stavby vně hradeb, a to podél obchodní cesty. V Horažďovicích vzniklo i několik mlýnů díky poloze řeky Otavy, například Rosenauerův mlýn, který poskytuje i prohlídky historické expozice (Krčilová a kol., 2016). V druhé polovině 19. století došlo k rozvoji průmyslu, obchodu a řemesel a hlavní výstavbou byla železnice Plzeň – České Budějovice a Horažďovice – Sušice – Klatovy. V první polovině 20. století město zažilo stagnaci, protože se průmyslu moc nedařilo. Část obyvatel se stěhovala do průmyslových měst v okolí, kterými byly nedaleké Strakonice a Sušice (Krčilová a kol., 2016).

V období socialismu se město začalo rozrůstat ve východní části města, a to na cestě od Strakonic, kde vznikaly výrobní a zemědělské podniky. Ze směru od centra vznikaly na radiálách nové zástavby bytových a rodinných domů. Vybudování silničního průtahu ze Strakonic do Klatov zapříčinil nárůst dopravy ve městě. Po revoluci se zástavba začala rozšiřovat i při okrajích města (Krčilová a kol., 2016).

4.1.1 Významná místa v souvislosti s historií

V Horažďovicích se nachází zámek, který byl původně hradem. Původní hrad vznikl ve 13. století společně s budováním opevnění města. Na konci 15. století byl hrad přestaven na zámek v renesančním stylu a tím ztratil svou opevňující funkci. V 17. století byl zámek doplněn o barokní kapli a nyní se v zámku nachází knihovna, městská galerie a muzeum.

V zámeckém areálu je rozlehlé vnitřní nádvoří. Zámek patří do památkové zóny. V minulosti bylo ve vnitřním prostoru hradeb mnoho zeleně (Krčilová a kol., 2016).

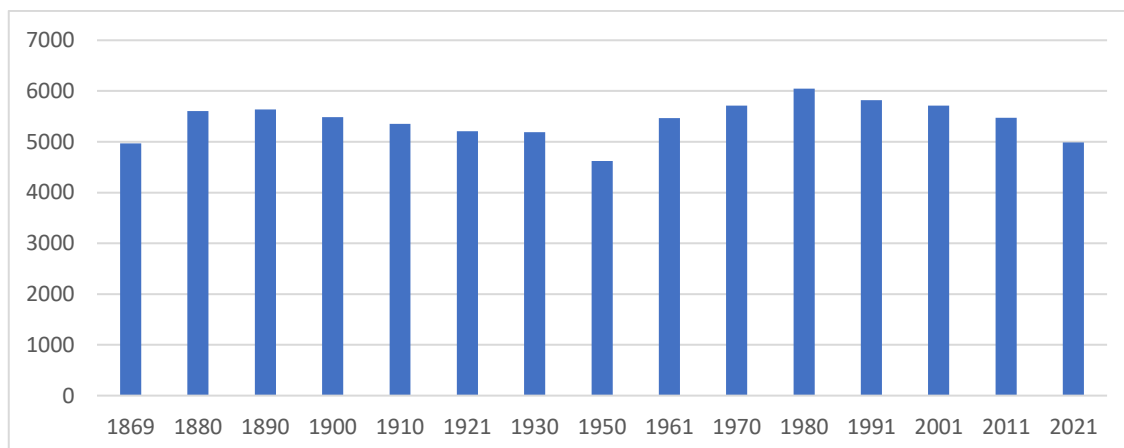
Dalším historickým místem je bývalé Josefské náměstí, které se nacházelo nedaleko Mírového náměstí za hradbami. Vedla zde obchodní stezka a uprostřed se nacházel morový sloup, který byl poté sesazen kvůli hlavnímu silničnímu průtahu městem. Na bývalém Josefském náměstí se poté nacházely plochy zeleně a chodníky. Zeleň byla také odstraněna a nahrazena vydlážděným povrchem (Krčilová a kol., 2016).

Dalším místem je park Ostrov. Jedná se o park plný přírody, protéká zde řeka Otava a je velmi oblíbeným veřejným prostranstvím. Nad ostrovem se nachází vrch Prácheň. Na něm byl v minulosti vytvořen plán cest a stromů, podle anglického vzoru, byla zde snaha udržovat rostliny, například akácie, liliovníky a jiné. Také zde byla povinnost pěstovat pávy ale nic z toho se nezachovalo. Nyní se v parku nachází vysoké smrky, staré lípy a houštiny. Zeleň se v parku nachází po celou dobu jeho existence. (Šimon, 1990, s. 194).

Důležitou součástí města je také řeka Otava, která byla v minulosti velmi využívána. Rýžovalo se v ní zlato, byla zdrojem obživy a nacházely se v ní perlorodky. Perly byly známy pravděpodobně již v 10.-13. století. Nejbohatším nalezištěm byl mlýnský náhon, který je v blízkosti anglického parku Ostrov. Proudící voda a písčité dno velmi přispívaly k rozmnožování perel (Šimon, 1990, s. 196). Po letech se počet perel snižoval kvůli zhoršené kvalitě vody a také kvůli lidem, kteří perly lovili, ale nedokázali je odborně otevřít, a tak je zbytečně utratili (Šimon, 1990, s. 197). V široké nivě řeky Otavy se nachází třetihorní i čtvrtohorní náplavy štěrkopísků, které obsahují zlato, a to se v dřívější době rýžovalo (Foud a kol., 2019, s. 14). Původně rýžovali již Keltové a Slované, a když se v pozdější době opakovaly pokusy s rýžováním, zjistilo se, že většinu zlata v řece již vyrýžovali (Šimon, 1990, s. 200). V Otavě se každoročně zvedá hladina v souvislosti s jarním táním. V zimě při oblevách se v určitých místech nahromadí kry, které následně ucpou tok a tím vytvoří přehradu, která se protrhne při určitém množství vody a poté může nastat povodňová záplava. K povodním může dojít i v případě vytrvalých dešťů. Jedna z takových povodní se udála v srpnu roku 2002 (Foud a kol., 2019, s. 15).

4.1.2 Vývoj počtu obyvatel v Horažďovicích

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v Horažďovicích

Zdroj: ČSÚ (2015, 2023), vlastní zpracování

Tab. 5: Vývoj počtu obyvatel v Horažďovicích

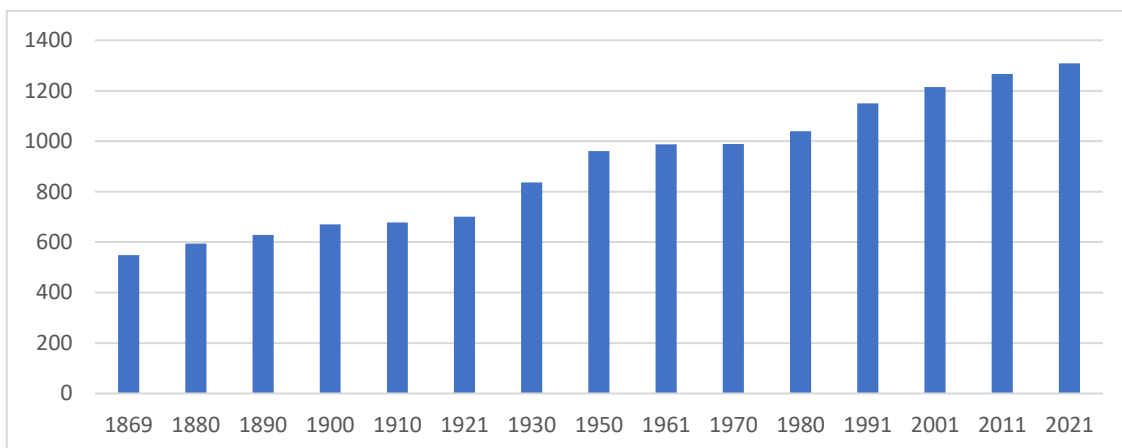
Rok	Počet obyvatel
1869	4970
1880	5603
1890	5635
1900	5485
1910	5356
1921	5210
1930	5189
1950	4624
1961	5465
1970	5714
1980	6049
1991	5820
2001	5716
2011	5474
2021	4987

Zdroj: ČSÚ (2015, 2023), vlastní zpracování

Na grafu č. 1 lze vidět, jak se vyvíjel počet obyvatel v Horažďovicích. Celkově lze říci, že se počet po celé období od roku 1869 až do roku 2021 výrazně neproměňoval. Výjimkou je rok 1950 kdy došlo k úbytku oproti roku 1930 a to v důsledku druhé světové války. Nejméně obyvatel zde tedy žilo v roce 1950, kdy byl počet obyvatel 4624, a naopak nejvíce obyvatel zde žilo v roce 1980, kdy byl počet obyvatel 6049. Od roku 1980 se počet obyvatel pomalu snižuje až do roku 2021 a v tomto roce zde žilo skoro stejně obyvatel, jako na začátku období, a to v roce 1869. Počet se mezi těmito lety liší pouze o 17 obyvatel.

4.1.3 Vývoj počtu domů v Horažďovicích

Graf 2: Vývoj počtu domů v Horažďovicích

Zdroj: ČSÚ (2015, 2023), vlastní zpracování

Tab. 6: Vývoj počtu domů v Horažďovicích

Rok	Počet domů
1869	549
1880	594
1890	628
1900	670
1910	678
1921	701
1930	837
1950	961
1961	987
1970	989
1980	1039
1991	1150
2001	1215
2011	1266
2021	1309

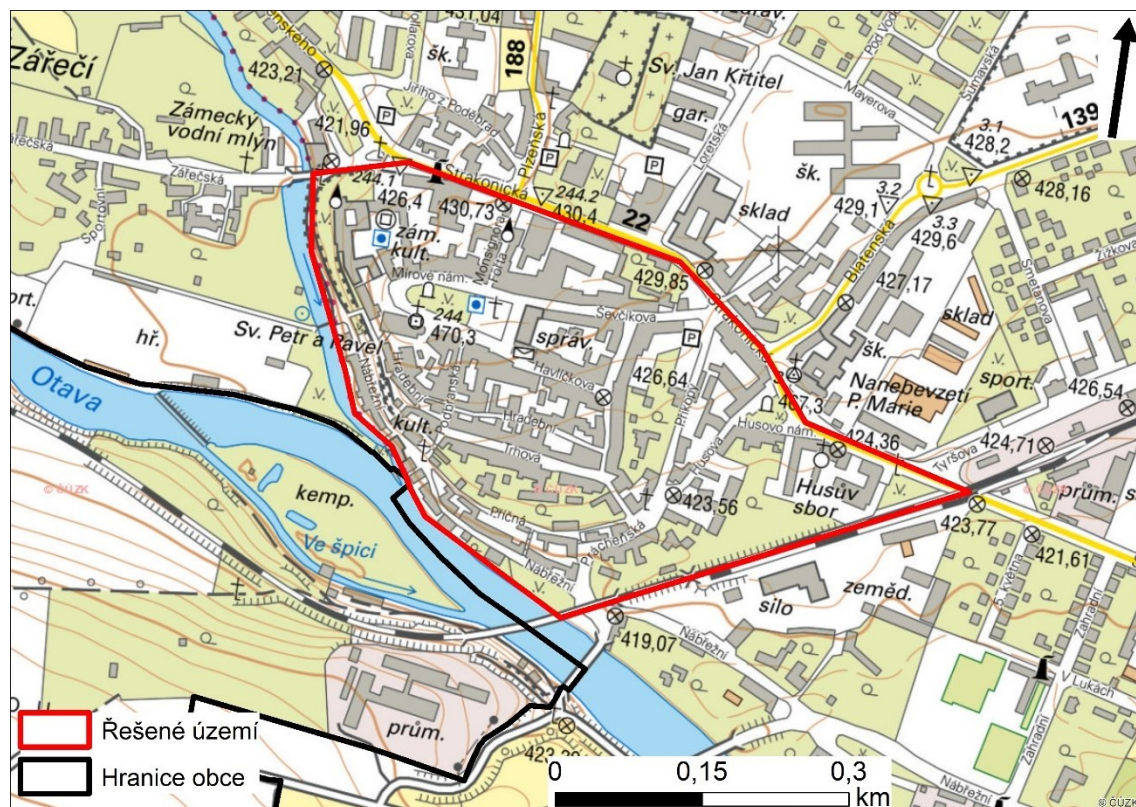
Zdroj: ČSÚ (2015, 2023), vlastní zpracování

Na grafu č. 2 lze vidět, jak se vyvíjel počet domů v Horažďovicích. Lze vidět, že se počet domů v Horažďovicích po celé období od roku 1869 až do roku 2021 oproti počtu obyvatel stále zvyšoval. Nejméně domů zde bylo v roce 1869, a to 549. Nejvíce domů je zde v nejnovějším roce tohoto období. V roce 2021 počet domů dosahuje hodnoty 1309 a tak lze říci, že se počet domů od roku 1869 zvýšil o 138,4 %. Urbanistický vývoj města začínal nejdříve ve svém historickém středu, tedy podél řeky a hlavní silnice.

4.2 Vymezení území

Jelikož je tato práce o historii města, bude se zabývat především historickým středem. Město Horažďovice vzniklo ve středověku, a proto jsou zde pozůstatky v té době typického opevnění, které tvoří například hradby, parkán a brány. Na tomto území se nachází i Mírové náměstí, veřejná prostranství a další plochy s různým využitím. Území je označeno linií červené barvy a bylo vymezeno na základě ohraničení řekou Otavou, malou částí Zářečské ulice, dále Strakonickou ulicí, která směřuje od Klatov do Strakonice a poté železnicí.

Obr. 1: Vymezení řešeného území

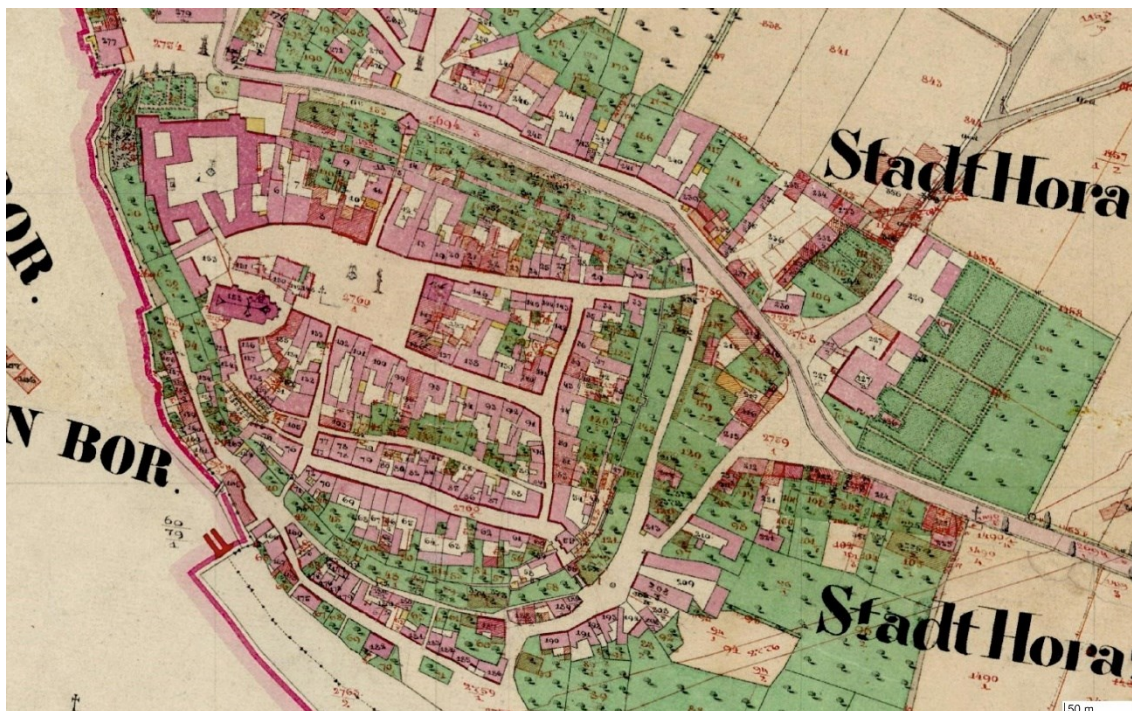

Zdroj: ČÚZK (2023), vlastní zpracování

4.3 Zeleň v kontextu historického vývoje

Místa výskytu tehdejší zeleně lze definovat na historických mapách ale také na dávných dokumentech, jako jsou například situační plány, fotografie či malby. Pro hodnocení zeleně v této práci jsou vybrány mapy a jiné dokumenty, které nám ukazují proměny zeleně ve vymezeném území.

Obr. 2: Stabilní katastr města Horažďovice z roku 1837

Zdroj: ČÚZK (2023)

Tento stabilní katastr pochází z roku 1837 a je zaměřen na zeleň uvnitř historického středu města. Zeleň je značena symboly stromů na zeleně označených plochách. Zelené plochy tak lze označit za běžné zahrady se stromy. Můžeme vidět, že tento typ zeleně kompletně obepínal historický střed města. Tento pomyslný kruh zeleně okolo hradeb vznikl poté, co hradby ztratily svou obrannou funkci a tento komplex hradeb byl rozparcelován, zasypán a rozprodán.

Zeleň zde nevidíme pouze okolo historického středu, ale malé plochy jsou také uprostřed hradebního komplexu a větší plochy zeleně se rozléhají také směrem na jihovýchod, tedy okolo železničních kolejí. Lze si povšimnout, že se téměř žádná zeleň nevyskytuje na Mírovém náměstí a ani na zámeckém nádvoří, přičemž jde o veřejná prostranství.

Obr. 3: Situační plán historického středu města Horažďovic z počátku 19. století

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice (2022)

Tento situační plán pochází z počátku 19. století a byl k dispozici v Městském muzeu Horažďovice. Plán je překreslen dle stabilního katastru Jaroslavem Hořejším, který byl geologem uranového průzkumu a poté učitelem v Horažďovicích. Plán je zaměřen na historický střed města, včetně Mírového náměstí, zámeckého nádvoří a okolních hradeb. Plán poukazuje na mnoho prvků a budov. V legendě jsou zmíněny například právě hradby, které jsou vyznačeny pěti různými barvami podle toho, jakou část zobrazují. Dále je na mapě ukázán zámek a mnoho ostatních prvků.

Obr. 4: Zeleň v Horažďovicích roku 1815

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice (2022)

Tato malba byla namalována v 1815 a je na ni zobrazena jihozápadní strana města včetně řeky Otavy, kterou lze vidět na pravé spodní straně malby. Jsou zde také hradby historického jádra města a uvnitř nich kostel svatého Petra a Pavla. Mezi řekou a městem byla volná krajina se spoustou zeleně a stromů.

Obr. 5: Ortofoto mapa Horažďovic z 50. let

Zdroj: CENIA (2023)

Na této ortofoto mapě můžeme zpozorovat, že v severní a severovýchodní části tehdejších hradeb, tedy podél hlavní silnice, která směřuje od Klatov do Strakonic, byla odstraněna velká část tehdy existující zeleně. Můžeme ovšem vidět, že zeleně je více uvnitř historického středu, zejména mezi jednotlivými budovami. Dále byla zeleň vysázena na Mírovém náměstí v rámci zhotovení v té době nového parku.

Obr. 6: Letecký snímek Horažďovic (2001-2003)

Zdroj: Seznam.cz (n. d.)

Na tomto leteckém snímku, který odpovídá období mezi lety 2001-2003, nelze zaznamenat značný rozdíl od předchozí ortofoto mapy z 50. let. Dle tohoto snímku lze ale lépe charakterizovat výskyt a množství zeleně díky barvám. Zeleň na Mírovém náměstí je více vzrostlá, stejně tak i jednotlivé dřeviny v celém vymezeném území, například v okolí železnice.

Obr. 7: Letecký snímek Horažďovic (2015)

Zdroj: Seznam.cz (2015)

Tento letecký snímek pochází z roku 2015 a je možné vidět několik změn od předchozího leteckého snímku. Zeleně poměrně ubylo v severozápadní části historického středu, přesněji v zámeckém parku Parkán. Několik dřevin bylo pokáceno a některé jsou nahrazené jinými. Dále je možné vidět úbytek dřevin na zámeckém nádvoří, které se nachází východně od zmiňovaného parku. Lze zaregistrovat velký úbytek zeleně na Mírovém náměstí kvůli revitalizaci.

Obr. 8: Letecký snímek Horažďovic (2022)

Zdroj: Seznam.cz (2022)

Tento letecký snímek byl vyfocen v roce 2022 a není možné zaznamenat výrazné změny od předchozího snímku, který byl vyfocen v roce 2015. Byly pokáceny dřeviny u lávky přes mlýnský náhon řeky Otavy, která se nachází v západní části vymezeného území. Dále je možné vidět, že ostatní dřeviny na tomto snímku jsou více vzrostlé. Zároveň byla v rámci revitalizace odstraněna zeleň na Mírovém náměstí a byl zde zhotoven nový park.

4.4 Zhodnocení zeleně v celém vymezeném území

Tab. 7: Zhodnocení zeleně v celém vymezeném území

Kritéria	Hodnocení (výborný, dobrý, nedostatečný)
Historický význam	výborný
Estetická hodnota	výborný
Rekreační hodnota	výborný

Zdroj: vlastní zpracování

Historický význam zeleně je hodnocen slovem *výborný*, protože nedošlo k výraznému úbytku zeleně. V několika případech došlo k nahrazení či dokonce novému vysázení.

Estetická hodnota je hodnocena slovem *výborný*, protože město zeleň pravidelně upravuje, pečuje o ni a zeleň činí město hezčím.

Rekreační hodnota je hodnocena slovem *výborný*, protože se v celém vymezeném území nachází několik veřejných prostranství, která jsou velmi často navštěvována.

Tab. 8: Zhodnocení prostředí v celém vymezeném území na základě pocitové mapy

Kritéria	Počet označení
Kde se cítíte příjemně?	~ 45
Kde je zanedbané prostředí?	~ 50

Zdroj: pocitovemapy.cz vlastní zpracování

U prvního kritéria je přibližně 45 označení a u druhého kritéria přibližně 50 označení. Počet označení není naprosto přesný kvůli překrývání jednotlivých značek. U prvního kritéria se komentáře týkají především celkového dojmu z místa. U druhého kritéria se většina zanechaných komentářů týká špatně upravených fasád, neupraveného prostředí, povrchu či chybějící zeleně na Mírovém náměstí.

4.5 Zeleň na Mírovém náměstí v kontextu jeho historického vývoje

4.5.1 Charakteristika území

Na Horažďovickém náměstí je umístěn gotický kostel svatého Petra a Pavla, který je považován za kulturní památku a je zde již od 13. století. Na východní straně náměstí se nachází morový sloup, který je zde od 18. století (Krčilová a kol., 2016). Dále zde najdeme kašnu, zónu k sezení, parkovací místa, různé obchody se spotřebním zbožím či cukrárnu.

Obr. 9: Mírové náměstí v současnosti

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

4.5.2 Revitalizace Mírového náměstí

Koncepce náměstí před revitalizací vznikla zhruba ve 30.-40. letech 20. století. Byl zde travnatý park s lavičkami a spoustou stromů. Zeleň v podobě trávníku, stromů, keřů a okrasných bylin pokrývala velkou část celého náměstí a také zde významně plnila své funkce, a to zejména ochlazování prostoru, zadržování vlhka, poskytování stínu a chladu a zvyšovala zde biodiverzitu. Tato kompozice náměstí sloužila převážně k tomu, aby se omezilo shromažďování lidí, kteří by zde mohli vyvolávat nepokoje v období protektorátu. Náměstí se od té doby téměř nezměnilo až do revitalizace. Plán revitalizace byl vytvořen již v roce 2006 a v roce 2014 revitalizace započala. V souvislosti s revitalizací zde probíhal i archeologický průzkum stovky let starého pohřebiště. Předmětem revitalizace náměstí byla především celková rekonstrukce a také sjednocení povrchů, například silnice, parkoviště, chodníků a obrubníků.

Cílem bylo například také vydláždít plochu celého náměstí, rekonstrukce veřejného osvětlení či městského rozhlasu (Fen, 2023). Revitalizace náměstí byla dokončena v roce 2017. Na následujících snímcích lze vidět postup revitalizace.

Obr. 10: Mírové náměstí v roce 2011

Zdroj: Seznam.cz (2011)

Na obrázku č. 10 vidíme podobu náměstí v roce 2011, tedy než začala revitalizace. Takto náměstí vypadalo od 30.-40. let minulého století. Park zaujímá velkou část náměstí a je zde velmi úhledné uspořádání stromů ale i ostatních prvků v parku, zejména pěší cesty.

Obr. 11: Mírové náměstí v roce 2015

Zdroj: Seznam.cz (2015)

Na obrázku č. 11 z roku 2015 lze vidět počátek revitalizace. V západní části náměstí již probíhal archeologický průzkum starého pohřebiště, a proto byly v této části náměstí odstraněny stromy. Stejně tak byly odstraněny i stromy, které obklopovaly park.

Obr. 12: Mírové náměstí v roce 2016

Zdroj: Seznam.cz (2016)

Na obrázku č. 12 z roku 2016 vidíme již delší dobu probíhající revitalizaci a také omezený prostor pro parkování. Byla odstraněna veškerá zeleň kromě jednoho stromu uprostřed bývalého parku a byly zachovány keře u budov v severní části náměstí.

Obr. 13: Mírové náměstí v roce 2019

Zdroj: Seznam.cz (2019)

Na obrázku č. 13 z roku 2019 již vidíme kompletně zhotovenou revitalizaci. Bylo pozměněno umístění parkovacích míst a byly vysázeny nové stromky, zejména podél severní a jižní části náměstí. Zároveň byl vytvořen nový park v západní části, kde probíhal archeologický průzkum. Lze zde vidět nově zhotovený povrch a také altán, který je tvořen propojenými lavičkami do kruhového tvaru. V okolí altánu je vysázeno několik stromů.

4.6 Porovnání změn zeleně na Mírovém náměstí podle historických fotografií

Historie zeleně na Mírovém náměstí bude hodnocena dle hodnotících kritérií na základě historických fotografií, které byly k dispozici v městském muzeu v Horažďovicích a které budou porovnávány se současnými fotografiemi. Historické fotografie jsou vyfoceny z několika úhlů a současné fotografie jsou jimi napodobeny. Byly vybrány fotografie, na kterých lze nejlépe poznat a hodnotit zeleň.

Tab. 9: Přehled hodnocených fotografií na Mírovém náměstí dle roku pořízení

Období 1927-2000	
Rok	Počet fotografií
1927	1
1953	1
1957	1
1966	1
1994	1
2000	3

Zdroj: vlastní zpracování

4.6.1 Pražská brána

Obr. 14: Pražská brána v roce 1927

Zdroj: Městské muzeum Horazdovice (1927)

Obr. 15: Pražská brána v současnosti

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Historická fotografie pochází z roku 1927 a je vyfocena z jižní strany náměstí. Fotografie ukazují pohled na Pražskou bránu, současnou lékárnu a zdravotnické potřeby na levé straně a část hotelu Zlatý Jelen na pravé straně. Na obou fotografiích si lze povšimnout kašny, vedle které se nacházel vzrostlý listnatý strom, který poskytoval stín návštěvníkům poblíž. Na levé části historické fotografie lze vidět další tři stromy menšího vzrůstu, které se vyskytovaly za kašnou. U hotelu Zlatý Jelen je možno vidět okrasný strom, který je v současnosti nahrazen novým stromem a je vysazen na téměř stejném místě jako předchozí. V současnosti zde už není vzrostlý listnatý strom u kašny, ani další tři stromy v levé části fotografie. U nynější lékárny je možno vidět několik nově vysázených stromků, které by mohly alespoň částečně nahradit stromy z minulosti.

Kvůli tomu, že je historická fotografie černobílá, není možnost detailně porovnat všechny ostatní změny na Mírovém náměstí z tohoto pohledu. Můžeme však vidět, že byl změněn a opraven vydlážděný povrch náměstí. Došlo také k opravě oken a fasád. Z hotelu Zlatý Jelen byl odstraněn nápis na budově a v současnosti se pozměněný nápis nachází nad vchodovými dveřmi. Byl také odstraněn komín na hotelu a byl přemístěn vstup do nynější lékárny.

4.6.2 Kostel sv. Petra a Pavla

Obr. 16: Kostel sv. Petra a Pavla v roce 1953

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice (1953)

Obr. 17: Kostel sv. Petra a Pavla v současnosti

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Historická fotografie pochází z roku 1953 a je vyfocena ze severovýchodní strany náměstí. Fotografie ukazují pohled na kostel svatého Petra a Pavla, morový sloup, železářství, respektive dnešní obchod s potravinami ale především na tehdejší park. Lze vidět, že se na fotografii již vyskytuje kašna, u které je vzrostlý listnatý strom. Park v té době zaujímal téměř polovinu celé plochy Mírového náměstí. V parku se vyskytoval zejména trvalý travní porost, stromořadí, které do jisté míry ohraničuje park a lze vidět také různé okrasné keře. Je možno vidět, že trávník byl v té době velmi pečlivě udržován a působí velmi vzhledně, stejně tak stromořadí. Zhruba uprostřed trávníku se nacházel malý jehličnatý stromek a vedle něho záhon s rostlinami či jinými bylinami. Dále si lze povšimnout, že je z tohoto pohledu za jehličnatým stromkem umístěna lavička k odpočinku, stejně je tomu tak i na kraji parku, kde začíná stromořadí.

Opět vzhledem k černobílé fotografii a trochu jinému úhlu obou pořízených fotografií nelze přímo definovat veškeré změny na náměstí. Historická fotografie byla vyfocena více z výšky pravděpodobně z okna některé budovy na opačné straně náměstí. Na fotografiích lze ovšem zaregistrovat opravu či výměnu oken a také nové fasády na budovách.

4.6.3 Severní strana náměstí

Obr. 18: Severní strana náměstí v roce 1957

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice (1957)

Obr. 19: Severní strana náměstí v současnosti

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Historická fotografie pochází z roku 1957 a je vyfocena ze západní strany náměstí. Obě fotografie ukazují severní část náměstí, kde se nacházely různé obchody a služby, přičemž se zde nyní nachází pojišťovna, hračkářství, knihkupectví, zdravotnické potřeby a lékárna. Na fotografiích je ale nejzásadnější k vidění park, na který lze pohledět na pravé straně historické fotografie. V parku bylo stromořadí několika listnatých a vzhledně upravených stromů, které lemovaly park. Uvnitř parku podél tohoto stromořadí je možno vidět pěší stezku, u které je rozmístěno několik laviček. Stromy zde v tomto případě plnily významnou funkci poskytování stínu. Na pravé straně historické fotografie lze vidět, že se uvnitř parku vyskytovala plocha zeleně a také zřejmě rozrostlý strom či keř. Na současné fotografii bezpochyby nevidíme tolik zeleně jako v roce 1957 ale jsou zde nově vysázené stromky podél chodníku u budov a také pár stromů na místě bývalého stromořadí

Náměstí z tohoto pohledu prošlo několika změnami, především je zde místo silnice nově vydlážděný povrch, po kterém již nemohou jezdit automobily, čemuž tak bylo předtím. Byl opraven i chodník, který v současnosti vypadá o dost lépe. Je možné vidět, že byly opraveny fasády, komíny a okna budov.

4.6.4 Kostel sv. Petra a Pavla

Obr. 20: Kostel sv. Petra a Pavla v roce 1966

Zdroj: Městské muzeum Horáždovice (1966)

Obr. 21: Kostel sv. Petra a Pavla v současnosti

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Historická fotografie pochází z roku 1966 a je vyfocena zhruba ze středu Mírového náměstí. Obě fotografie zobrazují pohled na kostel svatého Petra a Pavla, bývalý park a budovy za parkem. Lze zpozorovat, že v parku byly relativně husté a rozrostlé stromy, které poskytovaly mnoho stínu v okolním prostředí, zejména u lavičky, kterou vidíme na fotografii. Kolem lavičky na začátku parku vedla pěší stezka, která lemovala celý park na náměstí. V parku bylo mnoho stromů a velká plocha zeleně a tím se vhodně ochlazovalo prostředí, které bylo okolo parku zcela vydlážděné. Lze vidět také dvě informační tabule s výzdobou a pod nimi jsou vysázené i okrasné byliny. Na současné fotografii není k vidění takové množství zeleně jako na té historické. V současnosti je vysázeno několik nových stromků na chodníku při budovách, ovšem nelze říci, že by zatím plnily takové funkce, jako plnil tehdejší park jako celek.

Na fotografiích lze opět vidět nově vydlážděný povrch a různé zrekonstruované prvky na budovách v pozadí, včetně oken či fasády. Bylo také umístěno nové osvětlení.

4.6.5 Zámecká cukrárna

Obr. 22: Zámecká cukrárna v roce 1994

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice
(1994)

Obr. 23: Zámecká cukrárna v současnosti

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Historická fotografie pochází z roku 1994 a už je vyfocena barevně. Obě fotografie jsou vyfoceny od západní části náměstí a zobrazují zámeckou cukrárnu, která se nachází na severní straně náměstí a je zde dodnes. V tomto porovnání není značný rozdíl mezi historickou a současnou fotografií co se týče množství zeleně. Na historické fotografii si lze všimnout záhonu s okrasnými keři a s červenými růžemi. Nad vchodovými dveřmi do zámecké cukrárny jsou umístěny okrasné květiny. Na fotografii ze současnosti již není ani záhon, ani květiny. Před cukrárnou jsou nově vysázené stromky, které budou v budoucnu zdrojem stínu návštěvníkům cukrárny, kteří budou sedět na venkovní zahrádce před cukrárnou.

Díky barevné a historické fotografii lze lépe popisovat změny na náměstí v tomto úhlu pohledu. V porovnání obou fotografií si lze povšimnout několika změn. Místo tehdejší nepříliš vzhledné silnice je zde nyní velmi pěkně vydlážděný povrch a je upraven i chodník, na kterém jsou v současnosti vysázené stromky. Byly pozměněny nápisy kolem dveří u zámecké cukrárny, bylo umístěno nové osvětlení a byla nově zhotovena střecha. Většina ostatních prvků zůstala stejná, včetně oken a fasády.

4.6.6 Městský úřad

Obr. 24: Městský úřad v roce 2000

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice (2000)

Obr. 25: Městský úřad v současnosti

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Historická fotografie pochází z roku 2000 a lze na ni výborně vidět změnu výskytu zeleně a celkovou změnu náměstí. Obě fotografie jsou vyfoceny od západní strany náměstí a ukazují mnoho budov na náměstí, včetně městského úřadu, který je uprostřed fotografie či hotelu Zlatý Jelen, který vidíme na levé části fotografie. Na historické fotografii lze vidět krásně upravený a velký park. V parku bylo mnoho druhů zeleně včetně trvalého travního porostu, listnatých stromů, keřů a okrasných bylin. Stromy byly v parku různě rozmístěné ale byly i v podobě stromořadí, které plnilo funkci zdroje stínu a chladu poblíž laviček k odpočinku. V tomto parku bylo pro lavičky vhodné místo díky příjemnému prostředí, co se týče přírody, soukromí a také atraktivitu parku. Na historické fotografii si lze povšimnout pěší stezky, která byla rozmístěna do několika částí parku. V levé části historické fotografie lze vidět pomník, u kterého se nachází záhon s vlčími máky. Na současné fotografii není možnost vidět téměř žádnou zeleň. Vidíme zde strom jasan, který obklopují lavičky v moderní kompozici ve tvaru do kruhu. Na levé části současné fotografie je možné vidět několik nově v řadě vysázených stromů před hotelem Zlatý Jelen, a to samé i na pravé části fotografie. Strom je umístěn i na pravé části fotografie, vedle parkovacího automatu.

Co se týče celkových změn, lze zaregistrovat například rekonstrukci střechy na městském úřadě a také opravu fasády, a to i na ostatních budovách. Je možno si všimnout také odpadkových košů, které jsou v současnosti nahrazeny jinými a jsou umístěny v jiných částech náměstí.

4.6.7 Park na náměstí

Obr. 26: Park na náměstí v roce 2000

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice (2000)

Obr. 27: Park na náměstí v současnosti

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Historická fotografie pochází z roku 2000 a je vyfocena ze severní strany náměstí, přičemž zobrazuje park na západní straně náměstí. Na historické fotografii nelze vidět plný pohled na fotku kvůli stromům, které pozadí zakrývají. Kvůli tomu nelze přesně definovat veškeré změny. Je zde ovšem vidět, že zde byly především jehličnaté stromy a také různé keře, které byly poměrně vzrostlé. Na současné fotografii je k vidění park, který je tvořen převážně záhonem s různými druhy okrasných bylin a záhon je olemován trvalým travním porostem. Lze říci, že zeleň na současné fotografii vypadá upraveněji, ale v okolí parku není žádný zdroj stínu, pokud nejsou brány v potaz budovy v pozadí parku.

Kromě zeleně se v park významně nezměnil. Zůstala stejná okna i fasáda. Byly renovovány dveře, které lze vidět uprostřed obou fotografií a zídka z historické fotografie byla nahrazena zábradlím, které nyní lemuje nově revitalizovaný park.

4.6.8 Bývalý park

Obr. 28: Podoba bývalého parku v roce 2000

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice (2000)

Obr. 29: Podoba bývalého parku v současnosti

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Historická fotografie pochází z roku 2000 a je vyfocena z jižní strany náměstí. Obě fotografie zobrazují pohled na část severní strany náměstí společně s tehdejším parkem. Na historické fotografii je vidět, že v prostorech bylo hračkářství, které je na stejném místě i dnes. Na současné fotografii vidíme ještě pojišťovnu, knihkupectví a zdravotní potřeby. Kromě místních obchodů a služeb zaujímá většinu historické fotografie park, ve kterém je možno vidět spoustu zeleně, převážně trvalý travní porost, mnoho listnatých stromů a záhony okrasných bylin, díky kterým park působil ještě atraktivněji. Pokud porovnáme tyto dvě fotografie, nelze na té současné vidět žádné pozůstatky z bývalého parku. Byly však vysázené nové stromy podél zmiňovaných obchodů. Tyto stromy však zatím nemají šanci plnit stejné funkce, jako plnil park. Místo zeleně a zdravého trávníku, který vidíme na historické fotografii, je v současnosti pouze prázdný vydlážděný povrch.

Došlo i k ostatním změnám, například byly na náměstí přidány nové patníky, které lze zaregistrovat u zaparkovaných aut na současné fotografii. Bylo obměněno i osvětlení a funkce vnitřních prostorů budov, včetně reklamních potisků na oknech, dále byly na žluté budově uprostřed fotografie vyměněny okna.

4.7 Zhodnocení zeleně na Mírovém náměstí

Tab. 10: Zhodnocení zeleně na Mírovém náměstí

Kritéria	Hodnocení (výborný, dobrý, nedostatečný)
Historický význam	nedostatečný
Estetická hodnota	dobry
Rekreační hodnota	dobry

Zdroj: vlastní zpracování

Historický význam zeleně je hodnocen slovem *nedostatečný*, protože na Mírovém náměstí není po revitalizaci žádný pozůstatek původní zeleně.

Estetická hodnota je hodnocena slovem *dobry*, protože je zeleň velmi pečlivě udržována a upravována ale není ji dostatek, a proto náměstí působí velmi prázdně.

Rekreační hodnota je hodnocena slovem *dobry*, protože zde velmi ubylo možností k různým aktivitám, ale stále je zde altán, kde mohou návštěvníci využít možnost k posezení.

Tab. 11: Zhodnocení prostředí na Mírovém náměstí na základě pocitové mapy

Kritéria	Počet označení
Kde se cítíte příjemně?	8
Kde je zanedbané prostředí?	6

Zdroj: pocitovemapy.cz vlastní zpracování

U prvního kritéria je 8 označení a u druhého kritéria 6 označení. U prvního kritéria jsou zanechány 4 komentáře s nadšením pro nové náměstí, a naopak u druhého kritéria jsou zanechány 3 komentáře s připomínkou na chybějící zeleň.

4.8 Zeleň na veřejných prostranstvích ve vymezeném území

Zeleň se nachází na různých veřejných prostranstvích ale také ve stromořadí, které můžeme definovat jako souvislou řadu nejméně deseti stromů s pravidelnými rozestupy (Ministerstvo životního prostředí, 2013). Pokud stromořadí lemuje cestu, která spojuje dvě místa, nazývá se alej. Alej může být jednostranná a oboustranná či jednořadá a víceřadá (kambarno.cz, 2019). Stromořadí se v současnosti vyskytuje například na Mírovém náměstí.

Pro hodnocení zeleně na veřejných prostranstvích byla vybrána všechna místa, která mají souvislost s vývojem zeleně v Horažďovicích, jsou ve vymezeném území a lze na těchto místech najít zónu k sezení. Bude hodnocen zámecký park Parkán, park na Mírovém náměstí, zámecké nádvoří, park na Husově náměstí, veřejné prostranství u Pražské brány a veřejné prostranství u zámeckého schodiště.

4.8.1 Zámecký park Parkán

Dostatek zeleně se nachází i v zámeckém parku Parkánu, který z části obklopuje vnější stranu zámku. Park se nachází několik metrů západně od Mírového náměstí. V parku jsou listnaté stromy, okrasné keře, okrasné byliny a trvalý travní porost. Stromy v parku jsou vysázené v řadě podél zdi, za kterou lze vidět mlýnský náhon. Při vchodu do parku je umístěn velmi pěkně upravený záhon, který je plný okrasných bylin. V prostorech zámku se nachází hospoda a je spojena s venkovní zahradou, která je umístěna právě v tomto zámeckém parku, takže je park využíván především návštěvníky hospody ale i ostatními. Zeleň je veřejná a celodenně přístupná. V tomto parku je zeleň opravdu pečlivě udržována například hnojením okrasných bylin, sekáním trávníku a také řezem dřevin.

Obr. 30: Zámecký park Parkán

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Obr. 31: Vstup do Parkánu

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Zámecký park Parkán poskytuje šest laviček k posezení. Kolem laviček je pěší stezka, při které jsou vysázené stromy, které v tomto parku neposkytují příliš velký stín ani chlad, jelikož nejsou moc blízko u sebe a není jich příliš. V parku se nacházejí lampy a tím je zde zvýšena i bezpečnost. Je zde poměrně nízká hlučnost, protože silnice se nachází až několik metrů od parku a automobily tak nenarušují možnost mluvení a naslouchání. Park lze v omezené míře využívat i ke cvičení a ke hře. Jsou zde rozmístěné tři odpadkové koše.

4.8.2 Zhodnocení zeleně v zámeckém parku Parkán

Tab. 12: Zhodnocení zeleně v zámeckém parku Parkán

Kritéria	Hodnocení (výborný, dobrý, nedostatečný)
Historický význam	výborný
Estetická hodnota	výborný
Rekreační hodnota	výborný

Zdroj: vlastní zpracování

Historický význam je hodnocen slovem *výborný*, protože v parku nedošlo k úbytku zeleně.

Estetická hodnota je hodnocena slovem *výborný* z důvodu, že zeleň v parku je pravidelně upravována a působí na pohled velmi vzhledně.

Rekreační hodnota je hodnocena slovem *výborný*, protože je park vhodný pro mnoho různých aktivit.

Tab. 13: Zhodnocení prostředí v zámeckém parku Parkán na základě pocitové mapy

Kritéria	Počet označení
Kde se cítíte příjemně?	7
Kde je zanedbané prostředí?	4

Zdroj: pocitovemapy.cz vlastní zpracování

U prvního kritéria je 7 označení a u druhého kritéria 4 označení. U druhého kritéria se však dle zanechaných komentářů zanedbané prostředí netýká zeleně ale chybějícího posezení a nefungující vinárny.

4.8.3 Park na Mírovém náměstí

Zeleň v parku na Mírovém náměstí má hlavně atraktivní funkci. Park se nachází na západní straně Mírového náměstí a slouží především k odpočinku. Tento park je poměrně nově revitalizován a nejsou zde žádné stromy ale jen trvalý travní porost a záhon s mnoha okrasnými bylinami. Jsou zde vysázené například hyacinty, hořce, pryšce či konvalinky. Pár metrů od parku na druhé straně se nachází plocha zeleně, kterou tvoří především travní porost s jedním okrasným stromem. Zeleň v parku je veřejná a je celodenně přístupná veřejnosti. Zeleň v parku, především okrasné byliny v záhonu, jsou velmi pečlivě udržovány a park působí velmi vzhledně. Péče o tyto okrasné byliny spočívá v hnojení a odstraňování plevelu.

Obr. 32: Park na Mírovém náměstí

Obr. 33: Vstup do parku na náměstí

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

V parku jsou umístěny dvě lavičky, které jsou téměř vedle sebe. Je zde nízká hlučnost, a proto je zde možnost mluvit a poslouchat. V parku je cesta, která prochází okolo celého parku a lze se na ni navést po dvou schodištích, která slouží jako vchod do parku. Park je bezpečný kvůli velkému rozhledu a také kvůli lampám, které sice nejsou přímo v parku, ale jsou od něho několik metrů vzdálené na náměstí, kde jsou poměrně rovnoměrně rozmístěné. Tento park určitě neplní funkci pro možnost cvičení či hry ale naopak plní funkci využití přírodního aspektu kvůli okrasným bylinám, které park vytvářejí mnohem atraktivnějším. V parku se nachází jeden odpadkový koš, který je poblíž u laviček.

4.8.4 Zhodnocení zeleně v parku na Mírovém náměstí

Tab. 14: Zhodnocení zeleně v parku na Mírovém náměstí

Kritéria	Hodnocení (výborný, dobrý, nedostatečný)
Historický význam	dobry
Estetická hodnota	výborný
Rekreační hodnota	nedostatečný

Zdroj: vlastní zpracování

Historický význam je hodnocen slovem *dobry*, protože zeleň sice byla nahrazena od minulé podoby, ale nedošlo k velkému úbytku.

Estetická hodnota je hodnocena slovem *výborně* z důvodu, že zeleň v parku je velmi dobře upravena. Je zde mnoho druhů okrasných bylin a tím je park vkusný.

Rekreační hodnota je hodnocena slovem *nedostatečný*, protože je park vhodný pouze pro odpočinek.

Tento park nebyl hodnocen na základě pocitové mapy.

4.8.5 Zámecké nádvoří

Zámecké nádvoří se nachází nedaleko náměstí uvnitř historických hradeb. Je zde převážně trvalý travní porost, dva listnaté stromy a nejsou zde žádné okrasné byliny. Park je využíván pro odpočinek, kvůli lavičkám, které obklopují kašnu. V parku je v oblasti laviček a kašny chodník, který ohraničuje plochu zeleně. Zeleň v parku je celodenně přístupná veřejnosti. O zeleň je pečováno hlavně sekáním trávníku.

Obr. 34: Zámecké nádvoří

Obr. 35: Zámecká kašna a lavičky

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

V parku lze využívat k odpočinku tři umístěné lavičky. Z laviček lze pozorovat celý historický areál zámeckého nádvoří, kde se nachází například městská knihovna, městské muzeum či zámecká pizzerie. V tomto parku je velmi nízká hlučnost z důvodu, že poblíž není rušná silnice a průjezd zámeckým nádvořím je zakázán. Díky nízké hlučnosti je zde možnost k mluvení, poslouchání a také vnímání přírody. V parku je bezpečně čemuž napomáhají pouliční lampy a přehledná ulice. Kvůli malému množství stromů zde není příliš stín ani chlad, avšak naopak díky otevřenému prostoru lze využívat přírodní potenciál slunečního záření. Park není vhodný pro fyzickou aktivitu jako je cvičení, protože je klidný a nese spíše estetickou funkci. Kašna zvlhčuje klima parku a zároveň poskytuje částečné soukromí návštěvníkům parku. V parku je umístěn jeden odpadkový koš, který je poblíž laviček a díky tomu je v parku pořádek a čisté prostředí.

4.8.6 Zhodnocení zeleně na zámeckém nádvoří

Tab. 15: Zhodnocení zeleně na zámeckém nádvoří

Kritéria	Hodnocení (výborný, dobrý, nedostatečný)
Historický význam	výborný
Estetická hodnota	výborný
Rekreační hodnota	nedostatečný

Zdroj: vlastní zpracování

Historický význam je hodnocen slovem *výborný*, protože v parku nedošlo k úbytku zeleně.

Estetická hodnota je hodnocena slovem *výborný* kvůli pravidelné úpravě zeleně a celkovému uspořádání prvků v parku.

Rekreační hodnota je hodnocena slovem *nedostatečný*, protože je park vhodný pouze pro odpočinek.

Tento park nebyl hodnocen na základě pocitové mapy.

4.8.7 Park na Husově náměstí

Tento park se nachází v blízkosti bývalých hradeb. V parku je převážně trvalý travní porost ale také záhon s okrasnými bylinami. Je zde také několik vysokých listnatých stromů. Park se nachází v těsné blízkosti hlavní silnice, a proto zde není mnoho prostoru pro klidný odpočinek a zároveň zde není ani možnost k rozhovoru. Zeleň je v tomto parku celodenně přístupná veřejnosti. Péče o zeleň v tomto parku spočívá v sekání trávníku a hnojení okrasných bylin.

Obr. 36: Park na Husově náměstí

Obr. 37: Zeleň v parku

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

V parku se nachází pouze dvě lavičky, které mohou být v určité části dne skryté ve stínu díky vysokým stromům okolo. Během posezení na lavičkách se lze dívat na kostel sv. Petra a Pavla. Jedna z laviček je opravdu blízko hlavní silnice, a proto není vhodná například pro děti kvůli strachu z provozu. Lavičky by měly být umístěné spíše uprostřed parku. Z důvodu blízkosti hlavní silnice může být celá plocha tohoto parku znečištěna. Kvůli nerovnému terénu zde není příležitost pro různé fyzické aktivity či hry. V parku je dostatek pouličního osvětlení. Je zde i jeden odpadkový koš, který je umístěn několik metrů dále od jedné z laviček.

4.8.8 Zhodnocení zeleně v parku na Husově náměstí

Tab. 16: Zhodnocení zeleně v parku na Husově náměstí

Kritéria	Hodnocení (výborný, dobrý, nedostatečný)
Historický význam	výborný
Estetická hodnota	výborný
Rekreační hodnota	nedostatečný

Zdroj: vlastní zpracování

Historický význam je hodnocen slovem *výborný*, protože v parku nedošlo k úbytku zeleně.

Estetická hodnota je hodnocena slovem *výborný* z důvodu, že zeleň v parku je udržována a působí na pohled velmi vzhledně.

Rekreační hodnota je hodnocena slovem *nedostatečný*, protože v parku nelze provozovat žádnou aktivitu kromě posezení na lavičkách.

Tab. 17: Zhodnocení prostředí v parku na Husově náměstí na základě pocitové mapy

Kritéria	Počet označení
Kde se cítíte příjemně?	0
Kde je zanedbané prostředí?	2

Zdroj: pocitovemapy.cz vlastní zpracování

U prvního kritéria neodpověděl žádný respondent a u druhého kritéria jsou 2 označení. Nebyl zanechán žádný komentář.

4.8.9 Veřejné prostranství u Pražské brány

Veřejné prostranství u Pražské brány je nedaleko Mírového náměstí. Místo slouží převážně k odpočinku díky dostupnosti čtyř laviček. Tato lokace je ovšem velmi rušná kvůli velkému množství procházejících lidí, kteří Pražskou bránou přicházejí či odcházejí z Mírového náměstí. Zároveň se toto veřejné prostranství nachází u hlavní silnice, a proto je zde vysoká hlučnost. Na tomto místě se bohužel nachází velmi málo zeleně. Jsou zde pouze tři nově vysázené stromky, které jsou však vysázené přímo u dvou laviček, a tak tvoří stín. Mimo stromů jsou zde také okrasné byliny, které jsou vysázené ve velkých dřevěných květináčích. Místo je celodenně přístupné veřejnosti a o zeleň je pečováno především hnojením bylin.

Obr. 38: Veřejné prostranství u Pražské brány

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Obr. 39: Lavička a okrasné byliny

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Kvůli chybějící zeleni například ve formě travního porostu zde není žádná možnost pro fyzické aktivity, a tak je veřejné prostranství v tomto ohledu využitelné pouze pro odpočinek na lavičkách. Ze stejného důvodu zde může být i velmi vyhrátý vydlážděný povrch. Z tohoto místa lze sledovat rušnou silnici a také okolní historické budovy. Toto veřejné prostranství může být v důsledku těsné blízkosti hlavní silnice a chybějící zeleně znečištěné. Nachází se zde pouliční osvětlení a jeden odpadkový koš.

4.8.10 Zhodnocení zeleně na veřejném prostranství u Pražské brány

Tab. 18: Zhodnocení zeleně na veřejném prostranství u Pražské brány

Kritéria	Hodnocení (výborný, dobrý, nedostatečný)
Historický význam	nedostatečný
Estetická hodnota	výborný
Rekreační hodnota	nedostatečný

Zdroj: vlastní zpracování

Historický význam je hodnocen slovem *nedostatečný*, protože bývalá zeleň byla nahrazena vydlážděným povrchem.

Estetická hodnota je hodnocena slovem *výborný* z důvodu, že je zeleň opečovávána a veřejné prostranství působí velmi čistě.

Rekreační hodnota je hodnocena slovem *nedostatečný*, protože na veřejném prostranství lze pouze odpočívat na lavičkách.

Tab. 19: Zhodnocení prostředí na veřejném prostranství u Pražské brány na základě pocitové mapy

Kritéria	Počet označení
Kde se cítíte příjemně?	1
Kde je zanedbané prostředí?	0

Zdroj: pocitovemapy.cz vlastní zpracování

U prvního kritéria je 1 označení a u druhého kritéria žádné. Nebyl zanechán žádný komentář.

4.8.11 Veřejné prostranství u zámeckého schodiště

Veřejné prostranství u zámeckého schodiště se nachází uvnitř bývalých hradeb a je propojené s Mírovým náměstím bránou. Na tomto místě se bohužel nachází velmi málo zeleně. Je zde pouze malá plocha trvalého travního porostu u schodiště, několik metrů od laviček. Najdeme zde čtyři lavičky, ze kterých je výhled na řeku Otavu a okolí. Toto veřejné prostranství slouží hlavně k odpočinku na lavičkách a v důsledku chybějící zeleně také k využívání přírodního potenciálu ve formě slunečního záření. Toto místo je také využíváno jako průchod směrem k Mírovému náměstí. Zeleň je celodenně přístupná veřejnosti. Trvalý travní porost je udržován sekáním.

Obr. 40: Veřejné prostranství u zámeckého schodiště

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Obr. 41: Lavička

Zdroj: vlastní fotografie (2023)

Toto veřejné prostranství je vhodným místem pro odpočinek v souvislosti s nízkou hlučností. Místo není znečištěné, protože se v blízkosti nenachází silnice a tím je také velmi klidné. Není zde prostor pro žádnou fyzickou aktivitu kvůli povrchu. Kvůli nedostatku zeleně a otevřenému prostoru může být povrch velmi vyhřátý. Na tomto veřejném prostranství se nachází i pouliční osvětlení a jeden odpadkový koš.

4.8.12 Zhodnocení zeleně na veřejném prostranství u zámeckého schodiště

Tab. 20: Zhodnocení zeleně na veřejném prostranství u zámeckého schodiště

Kritéria	Hodnocení (výborný, dobrý, nedostatečný)
Historický význam	nedostatečný
Estetická hodnota	dobry
Rekreační hodnota	nedostatečný

Zdroj: vlastní zpracování

Historický význam je hodnocen slovem *nedostatečný*, protože bývalá zeleň zahrnovala kromě trvalého travního porostu i dřeviny.

Estetická hodnota je hodnocena slovem *dobry* z důvodu, že je trvalý travní porost pravidelně sekán ale kvůli malému množství zeleně působí místo prázdně.

Rekreační hodnota je hodnocena slovem *nedostatečný*, protože na veřejném prostranství lze pouze odpočívat na lavičkách.

Tab. 21: Zhodnocení prostředí na veřejném prostranství u zámeckého schodiště na základě pocitové mapy

Kritéria	Počet označení
Kde se cítíte příjemně?	1
Kde je zanedbané prostředí?	3

Zdroj: pocitovemapy.cz vlastní zpracování

U prvního kritéria je 1 označení a u druhého kritéria jsou 3 označení. U prvního kritéria byl zanechán komentář s pochválením dobrého výhledu. U druhého kritéria byl zanechán komentář s připomínkou na neupravené prostředí teras a schodiště a komentář s připomínkou na bránu, která je ve špatném stavu.

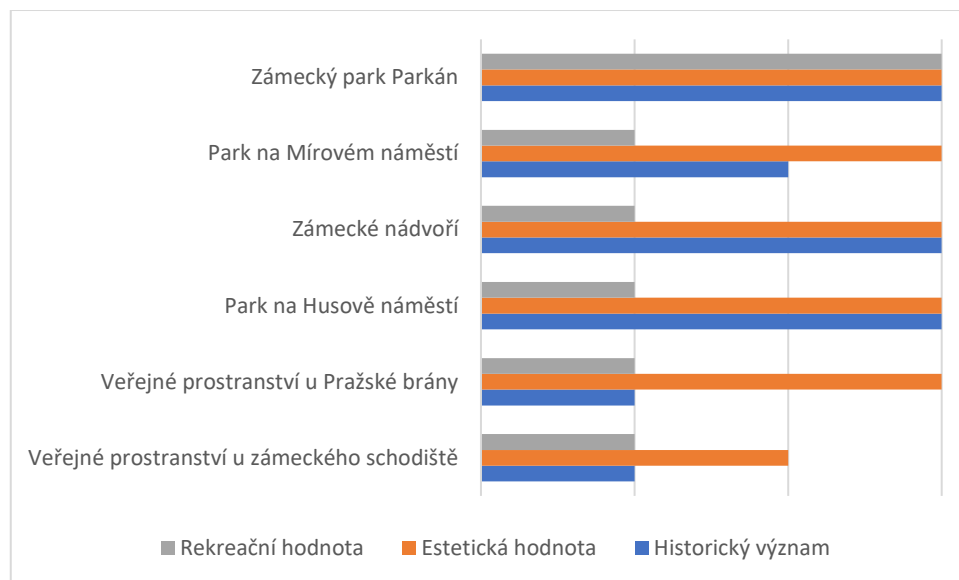
5 Zhodnocení a výsledky

Hodnocení zeleně v historickém středu města bylo zpracováno na základě historických dokumentů, mezi které patřil stabilní katastr města z roku 1837, malba z roku 1815, ortofoto mapa z 50. let a následně 3 letecké snímky, které jsou již z 21. století. Dle těchto dokumentů bylo možné poznat vývoj zeleně ve městě, a především vidět mezi nimi změny. Po analýze bylo zjištěno, že v celém vymezeném území nedošlo k významnému úbytku zeleně. Část zeleně byla nahrazena či vysázena nově na jiná místa. Všechna kritéria týkající se zeleně v celém vymezeném území byla hodnocena slovem *výborný*.

Historické fotografie byly vhodným prostředkem k hodnocení změn zeleně na náměstí. Byly vybrány pouze fotografie se známým datem pořízení a také s vhodnou a důležitou částí náměstí. Dále byly v současnosti vyfoceny fotografie, které byly úhlem pořízení co nejvíce napodobené těm historickým. Na základě historických a současných fotografií byly hodnoceny části Mírového náměstí v Horažďovicích a lze říci, že porovnávané historické fotografie byly vhodné díky tomu, že pocházely z různých let, a hlavně byly pořízeny z různých úhlů. Byly hodnoceny všechny důležité lokality náměstí, především park ale i další zeleň. Revitalizace náměstí má své výhody ale i nevýhody. Mezi výhody patří například to, že byla upravena silnice a chodníky. Další výhodou je, že Mírové náměstí vypadá v současnosti více upravené a čisté. Nevýhod je však více. Mezi zásadní nevýhody patří to, že byl odstraněn velký park, který byl nahrazen vydlážděným povrchem, který se rozhodně nevyrovná bývalému parku. V parku byly stromy, keře, byliny a trávník. Stromy v parku tvořily stín a chlad návštěvníkům, avšak i další důležité funkce, například zadržování vody. Stromů zde bylo mnoho a po revitalizaci byly nahrazeny novými stromy, které jsou ovšem ve většině případech vysázené na jiných místech a prozatím neplní funkce těch minulých. Mezi další typy zeleně, které se vyskytovaly v tehdejšímu parku, patřily keře, okrasné byliny a trvalý travní porost. Trávník se zde nevyskytuje téměř nikde, kromě malého parku na západní části Mírového náměstí, který byl již zmiňován v hodnocení veřejných prostranství. Mezi další nevýhodou patří to, že je zde méně parkovacích míst. Historický význam byl hodnocen slovem *nedostatečný*, estetická hodnota byla hodnocena slovem *dobrý* a rekreační hodnota byla stejně tak hodnocena slovem *dobrý*.

Dále byla hodnocena veřejná prostranství, která jsou nepochybně součástí vymezeného území, a tak mají svůj historický význam. Hodnocení probíhalo nejdříve charakteristikou prostoru pomocí tabulky podle Gehla. Následně byla veřejná prostranství ohodnocena.

Graf 3: Výsledek hodnocení veřejných prostranstvích

Zdroj: vlastní zpracování

Dle grafu č. 3 lze vidět, že nejlepším veřejným prostranstvím ve vymezeném území je zámecký park Parkán, kde zezeň plně splňuje všechna kritéria, tedy historický význam, estetickou hodnotu a rekreační hodnotu. Nejhůře ohodnocena je zezeň na veřejném prostranství u zámeckého schodiště.

Závěr

Cílem práce bylo zejména hodnocení vývoje zeleně v historickém kontextu města Horažďovice. Dále také hodnocení veřejných prostranství a zaměření se na vývoj zeleně na Mírovém náměstí. Cílem bylo také zdokumentování mnoha fotografií a následné hodnocení zeleně. Zeleň ve městech by se měla udržovat a také rozrůstat, aby dokázala plnit své funkce, které jsou velmi významné v různých směrech. Zelená infrastruktura je ve městech velmi důležitým prvkem a měla by být chráněna, udržována a nebyť nahrazována vydlážděnými povrchy.

Mé doporučení po dokončení práce je, že by mělo být na Mírovém náměstí vysázeno více zeleně. Současná zeleň totiž neposkytuje stejné možnosti, jako ta minulá. Mohlo by zde být více stromů, které by v budoucnu poskytovaly stín a chlad návštěvníkům náměstí. Došlo ke snížení počtu laviček, které byly umístěny pod korunami stromů. Na ostatních místech Horažďovic je zeleně dostatek, a proto není potřeba dalších změn. Je nadále potřeba stále udržovat kvalitní péči o zeleň.

Seznam použitých zdrojů

- CENIA (2023). Národní geoportál INSPIRE. Dostupné 5.7.2023 z <https://geoportal.gov.cz/web/guest/home>
- Český statistický úřad (2023). Veřejná databáze. Dostupné 15.3.2023 z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=home>
- Český statistický úřad (2015). *Historický lexikon obcí České republiky – 1869–2011*. Dostupné 13.7.2023 z <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>
- Český úřad zeměměřický a katastrální (2023). Geoportál. Dostupné 7.8.2023 z <https://geoportal.cuzk.cz/>
- Foud, K., Hůrková, J., Kolář, O., K., Mikešová, M., Sieberová, I., Smolík, L., Soupírová, V., Šašek, J., Šlechta, J., Vaněk, R. (2019). *Horažďovicko pod Práchní*. Dobrovolný svazek obcí Horažďovicko.
- Gaiaferroforgiato (2023). *The italian Renaissance garden*. Dostupné 26.6.2023 z <https://www.gaiaferroforgiato.it/en/the-italian-renaissance-garden-or-formal-garden/>
- Gardena (2022). The Baroque garden: A desire for playful shapes. Dostupné 26.6.2023 z <https://www.gardena.com/int/garden-life/garden-magazine/the-baroque-garden-a-desire-for-playful-shapes/>
- Gary, A. (2014). Green Infrastructure for Landscape Planning. *Integrating human and Natural Systems*, 1(1), 3-14.
- Fen (2016). *Rekonstrukce a revitalizace Mírového náměstí v Horažďovicích*. Dostupné 7.4.2023 z <https://podo.fen.cz/verejne-zakazky/rekonstrukce-a-revitalizace-miroveho-namesti-v-horazdovicich-etapa-ii-eed5ba4d4c76>
- Huang, J., Hao, T., Wang, Y., Jones, P. (2022). A street-scale simulation model for the cooling performance of urban greenery: Evidence from a high-density city. *Sustainable Cities and Society*, 82(1), 1-16. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2022.103908>
- Kancelář architekta města Brna (2023). *Principy tvorby veřejných prostranství*. Dostupné 10.2.2023 z <https://kambrno.cz/wp-content/uploads/2019/10/Principy-tvorby-verejnych-prostranstvi-1-1.pdf>

- Kohout, M., Kopp, J. (2020). Green space ideas and practices in European cities. *Journal of Environmental Planning and Management*, 63(1), 2464-2483.
<https://doi.org/10.1080/09640568.2020.1716698>
- Krbová, J., Ježek, J., Musil, M., Sabolovič, M., Kopp, J. & Šimůnková, K. (2019). *Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR – První část: Problémy a výzvy*. Wolters Kluwer.
- Krčilová, S., Buroň, D., Poloch, D., Matoušek, J., Fál, V. (2016) *Horažd'ovice: historie Horažd'ovic a koncept řešení prostoru před zámekem*. U6 Tendance 2016.
- Kučera, P. (2014). Přírodní infrastruktura území v organismu světa. *Regionální rozvoj*, (2)1, 1-7.
- Kupka, J. (2006). *Zeleň v historii města*. České vysoké učení technické v Praze.
- Lis, A., Zalewska, K., Pardela, Ł., Adamczak, E., Cenarska, A., Bławicka, K., Brzegowa, B., Matiiuk, A. (2022). How the amount of greenery in city parks impacts visitor preferences in the context of naturalness, legibility and perceived danger. *Landscape and Urban Planning*, 228(1), 1-11.
<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2022.104556>
- Medieval Recipes (2023). *Medieval Garden*. Dostupné 26.6.2023 z
<https://www.medieval-recipes.com/medieval-garden/>
- Metmuseum (2023). *Gardens of Western Europe*. Dostupné 26.6.2023 z
https://www.metmuseum.org/toah/hd/gard_1/hd_gard_1.htm
- Ministerstvo životního prostředí (2013). *Káceci vyhláška*. Dostupné 26.1.2023 z
https://www.mzp.cz/cz/news_130703_kaceci_vyhlaska
- MUNI (2023). *Město a zeleň v době klimatické změny*. Dostupné 26.1.2023 z
<https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/42581890/Pondelicek.pdf>
- Seznam.cz (2023). *Mapy.cz – Turistické mapy*. Dostupné 7.8.2023
- Smolík, L., Smolíková, E. (2002). *Perly minulosti*. Nava.
- Sojková, E. & Glosová, M. (2023). Typologie zeleně veřejných prostorů historických jader měst na příkladu MPZ Středočeského kraje. *Regionální rozvoj*, 14(2), 63-72.
http://www.regionálnírozvoj.eu/sites/regionálnírozvoj.eu/files/07_typologie_zelene_f.pdf

Šimon, Eduard. (1990). *Horažďovice: Proměny města 1292-1992*. Městské kulturní středisko a Městský úřad v Horažďovicích.

Pocitové mapy (2023). Pocitová mapa Horažďovic. Dostupné 8.8.2023 z <https://www.pocitovemapy.cz/horazdovice-2017/>

Wagner, B. (1990). *Sadovnická tvorba 2*. Státní zemědělské nakladatelství.

Seznam obrázků

Obr. 1: Vymezení řešeného území.....	22
Obr. 2: Stabilní katastr města Horažďovice z roku 1837.....	23
Obr. 3: Situační plán historického středu města Horažďovic z počátku 19. století.....	24
Obr. 4: Zeleň v Horažďovicích roku 1815.....	25
Obr. 5: Ortofoto mapa Horažďovic z 50. let.....	25
Obr. 6: Letecký snímek Horažďovic (2001-2003)	26
Obr. 7: Letecký snímek Horažďovic (2015).....	27
Obr. 8: Letecký snímek Horažďovic (2022).....	28
Obr. 9: Mírové náměstí v současnosti	30
Obr. 10: Mírové náměstí v roce 2011	31
Obr. 11: Mírové náměstí v roce 2015	31
Obr. 12: Mírové náměstí v roce 2016	32
Obr. 13: Mírové náměstí v roce 2019	32
Obr. 14: Pražská brána v roce 1927	34
Obr. 15: Pražská brána v současnosti	34
Obr. 16: Kostel sv. Petra a Pavla v roce 1953	35
Obr. 17: Kostel sv. Petra a Pavla v současnosti.....	35
Obr. 18: Severní strana náměstí v roce 1957	36
Obr. 19: Severní strana náměstí v současnosti	36
Obr. 20: Kostel sv. Petra a Pavla v roce 1966	37
Obr. 21: Kostel sv. Petra a Pavla v současnosti.....	37
Obr. 22: Zámecká cukrárna v roce 1994.....	38
Obr. 23: Zámecká cukrárna v současnosti	38
Obr. 24: Městský úřad v roce 2000.....	39
Obr. 25: Městský úřad v současnosti	39

Obr. 26: Park na náměstí v roce 2000.....	40
Obr. 27: Park na náměstí v současnosti	40
Obr. 28: Podoba bývalého parku v roce 2000	41
Obr. 29: Podoba bývalého parku v současnosti.....	41
Obr. 30: Zámecký park Parkán	44
Obr. 31: Vstup do Parkánu	44
Obr. 32: Park na Mírovém náměstí.....	46
Obr. 33: Vstup do parku na náměstí	46
Obr. 34: Zámecké nádvoří	48
Obr. 35: Zámecká kašna a lavičky.....	48
Obr. 36: Park na Husově náměstí	50
Obr. 37: Zeleň v parku.....	50
Obr. 38: Veřejné prostranství u Pražské brány	52
Obr. 39: Lavička a okrasné byliny.....	52
Obr. 40: Veřejné prostranství u zámeckého schodiště.....	54
Obr. 41: Lavička	54

Seznam tabulek

Tab. 1: Funkce zeleně	12
Tab. 2: Hodnocení kvality veřejného prostranství podle Gehla	14
Tab. 3: Hodnotící kritéria zeleně	15
Tab. 4: Hodnocení na základě pocitové mapy	15
Tab. 5: Vývoj počtu obyvatel v Horažďovicích	18
Tab. 6: Vývoj počtu domů v Horažďovicích	20
Tab. 7: Zhodnocení zeleně v celém vymezeném území	29
Tab. 8: Zhodnocení prostředí v celém vymezeném území na základě pocitové mapy ..	29
Tab. 9: Přehled hodnocených fotografií na Mírovém náměstí dle roku pořízení	33
Tab. 10: Zhodnocení zeleně na Mírovém náměstí.....	42
Tab. 11: Zhodnocení prostředí na Mírovém náměstí na základě pocitové mapy	42
Tab. 12: Zhodnocení zeleně v zámeckém parku Parkán	45
Tab. 13: Zhodnocení prostředí v zámeckém parku Parkán na základě pocitové mapy ..	45
Tab. 14: Zhodnocení zeleně v parku na Mírovém náměstí.....	47
Tab. 15: Zhodnocení zeleně na zámeckém nádvoří.....	49
Tab. 16: Zhodnocení zeleně v parku na Husově náměstí	51
Tab. 17: Zhodnocení prostředí v parku na Husově náměstí na základě pocitové mapy.	51
Tab. 18: Zhodnocení zeleně na veřejném prostranství u Pražské brány.....	53
Tab. 19: Zhodnocení prostředí na veřejném prostranství u Pražské brány na základě pocitové mapy.....	53
Tab. 20: Zhodnocení zeleně na veřejném prostranství u zámeckého schodiště	55
Tab. 21: Zhodnocení prostředí na veřejném prostranství u zámeckého schodiště na základě pocitové mapy.....	55

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v Horažďovicích	18
Graf 2: Vývoj počtu domů v Horažďovicích	20
Graf 3: Výsledek hodnocení veřejných prostranstvích.....	57

Abstrakt

Strolená, M. (2022). *Hodnocení zeleně v kontextu historického vývoje Horažďovic* [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

Klíčová slova: historie, vývoj, městská zeleň, park, veřejná prostranství, náměstí, historické dokumenty

Cílem práce je zhodnocení zeleně na veřejných prostranstvích, na náměstí a v historickém středu města. Metodou hodnocení je terénní a archivní průzkum. V práci jsou používány fotografie, historické plány a malby, ze kterých lze odvodit množství a stav zeleně. Zeleň na veřejných prostranstvích je v současnosti uspokojivá a splňuje své funkce, ale zeleň na náměstí po revitalizaci velmi ubylo.

Abstract

Strolená, M. (2022). *Evaluation of greenery in the context of historical development of Horažďovice* [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

Key words: history, development, urban greenery, park, trees, public spaces, square, historical documents

The aim of the work is to evaluate the greenery in public spaces, squares and the historical centre of the city. The method of evaluation is field and archival research. The thesis uses photographs, historical plans and paintings from which the quantity and condition of the greenery can be deduced. The greenery in the public spaces is currently satisfactory and fulfils its functions, but the greenery in the square has greatly diminished after the revitalisation.